

Concours du 1er Mai
1932

Corliak

Biga-bostekan entzun tugi gure zaharretarik
Jesusey elhe horik: « Izan hazi erne eta kabit ezidendrenden
gaiza tipiekay xhuchey dona bala ber go izanen da gaiza handi
-elay ere. » Zer irhezko egia! Bethi ikhuesitak izan da
basa-bax/ortekay kharruka handienekay bezala jente xhichirra, khibka,
dentamendrey gaiza ezdeisenari saezitay ziona, gaiza handien uitsa
goikitzen; lay chekelay gogo humez arizalua, lay borthitzeneay uitsa
antolatzen eta behar bezala hezten.

Estual-Herriay diren bizipidelay, bala nula laborantekay
artzan-goay, badira lay borthitzak bantzpada egin behar direnak
bizitzeko; badira ere lay handi horien khantikay, lay chekiak
eginbide gochuak eta hantzekay uitsa balatzen diuak.

Zer eta nula egin behar den laborantekako lay handi hore-
kay, uskentit horren erraitera ni beno jakintziay handiguak,

bata nula Garroko ikhaslegian diren erakuskiak; bestalde zer
 eta nula egin behar den artzain-goay ezinago hobeki eraman
 izan da juan den urthiay Carrantar artzain seme batez. Nik,
 orray den lay chehe horietay hartatze diit bat ~~ene egin ahalaren~~
 arabera lanhi nahi nikianda.
~~beti~~ ~~ene~~ ~~egin~~ ~~ahal~~ ~~eraz~~ bermatic.

Gure jinkuak nahi ikhcy badi ~~er~~ lir huntay elhi
 guntzay behar guntay gaixay balerochiak gure izerdier ester,
 tsala bata huy hartu du guntzay noizay behin ikhcy lezay
 zerbat huntarziun tzi edo emendio lanik gabe edo lay guti
 eta aita eli baten ordari. Huna arrey lay aita, chehe eta
 balus horietarik bat: erletegia, edo nahiey badiuzie erle-partzay.

Ahalaz nahastheria gutay ezarteko ene lana
 lau zatitay herrokatzen diit, bibilkatzen kidalarik behar behikita
 zathi baltoketari jerraitkitzen zaitzen chehetarziun gutziak:

- I Erliak ~~beron~~ bizi muldiarekin
- II Khogana nula eta nuy heda
- III Erlezanarey alhudiñak erley behar bezala laguntzeko.
- IV Erley emaitzak.

Prelosta ezitit heby sar eraziko erben
 gauer erraiten ahal direy solazak oro, bena bederey erlezan
 guay nasi nahi den batak jakin behartun chehetarziunak.

I Errekt... beren bi mult arekin

Orainko jakitatez arabera elizate bi erle sierte baizik beltzetan
eta ~~hollak~~ ^{hollak}; azken horik hedatuak dira Itabai eta berkeziki
estruale beruek; hebetze ~~gait~~ ^{gait} gaiti netez laketzen dirade
eta netezago bizitzen. Hartakoz erraitan abal dugu Elkiat-Hor
riay ageri diren orlakt beltzetariki dirala abantchunü oro.

Khogam batokan edirentzen dugu: Ama edo errejina, langi
leak eta arrak.

Errejina: batrak beno lutzetaz da, gibelaldia chorrotel eta
aitzina beno hollatago; akahartziari chahi beltzetan da;
hegalek langilek beno jhezaz llapurragotu; ezpena aldiz khaki
behariene handiak baizik ezte trona hori erabiltzen, laburka
beste errejina sor-berien chaitoko, erlezanaki gustian etkila
hartzen abal dii ~~usukariki~~ ^{usukariki} izateko achelik gabe. Izunak dior
bezala, errejina da Khogamko biruzagita, bai eta ere banko arra
siltzen oroen errulia. Ezta, bere bizian, Khogamki behin baizik
elkhutzen, denian aldiz beharienez ar zumbaiten gaita, jakha
tirik izateko; bes exi bestela haren arrautzetariki ezta erle
langilek elkhutzen, ar auker zumbait baizik. Errejina bat
bizipadan edo best urteaz bizitzen da, bena azken bi urteaz

arrantze guti erritky eta bolakay Khogana flakeratzen; hartakoz, erlezaiak ikhustay delarik erregina auherkerik edo ezintirik unta egin lio Khambria balera, nahiz, hantekel ordiz, orlek berek lay hori egitey direy.

B) Arrak: langitak beno unkattoz lodigo dire, Khorjiba erreginaak beno belilago; Khogan baltokeluy ~~bat~~ bada chiunt to bat aujami horicharik. Ezkize laukho tresmarik ez eta ere gust handirik, deis egin gabe bizirik dire, bestey bizkar, bestek genhetaray jatey. Cozpenik gabe dira; hasier izatik ezli beste baliorik baizik eta erreginariy bere bizitkoz behin jolhatzia. Bestalde erlezaiak ezte auher handi horiy eho beharik, ezte ezte goitititek jatey hapi bezan tarri langitok laster killibela egintzeky deie.

c) Langitak: erregina beno topichigo dirade; nahiz iorricha direy ezte arrantzerik orritky, balchiit zumbait baizik, zerey direy tinkegi ~~bera~~ egoy berey habiakoielay eta gadeki hazik izay sortzaoz. Gyarke direno hauts ulhiin kolore dira, bizkarra zamari len batez belherik, bena zahartziari, zamarra erortey zaie eta berak belchetzen. Badira hogei bat mila Khogan arrunt batelay, hiruetay hogei batelaraue Khogan azklar batelay. Habero-habucetrik bospasi bilabeke gara behera

- bizitzey dira, bona, üday ezizka handi phuntay, lanak higatzey
 tü bofpasi astelay barney. Bakhokcha bere lamari emanik da:
 badira zumbait ethezean gisa ezaririk elsi gachto tüerte orozey
 ohiltzeko: imhürri, aiharba, barbalot, lozabia hügingarriy chaitok,
 eta beste khogauñariki horra direy erle arrotz, sküney häatto
 ethekitzeko: 3) beste eli bat, aizeskatzak, sargiay edo ezko orrazey
 heipriay ezaririk dira, aizey arraberitzeko hegalay ihärautze;
 ezitze phuntay berheziki gai bero eli batay gaisa oro igaratu
 dire heott handi bateki hegal zapartaz orrazey aizeskatzey.
- 3, Hirongerrey anda bat badira barneko chakütarziñarey dehekitzeko,
 üday gizey, betey kampo elkhutzay, ageri dire (Korvoko soldaduañ
 bezala) berey aztaparrak eta müttürreki barneko theütarziñey
 urkhutitzey edo gaiay lül direy orley kampo klükharatzey.
- 4, Dirade orano molkuay direnak; arrantzey kotkoratzey eta hüney haztey
 ari dira; barney berotto deniay khogauñ alde kampuay metatzey
 dira; frankesey deützey dira: khogauñari tuzararay egihak. 5) Azkasky
 badira kampo landakuañ, haboro habochiak horietaz dire. Elkhutzey
 dira zumbaitay eta itzia bezan chüchey jisey berey lankhi
 ala erray nabi beta libi müttür edo otte berde zumbai
 vay üchkiatzey ezki ekheiarey biltzera; errajiter atoliz
 phozü-phozia, papua eta aztaparrak Etziz küinküino.

II

Khogaña nun eta nula bada.

Dirclakoz ezinago aisa laketaraztey eta bazterez hantche
iidiri zate zer nahi zokhotay eta zer nahi uztzitan uztey abal
dircla orlakt; izay diray ala zihan zulo batelay, ala zur barnu
huits batelay, ala lehencho mudako Khogañ tohapul iidiri tehar
harielay hantcheke uste dire ber bala dircla da ber lagintza
emaitay dircla orlaxan baki. Egia agerazi nahi neikeie
erranez orlakt ere profeta beste gurey gita hobeiki lankatari izatey
habero emanay dircla; murki ere uste beite, ardi saldo
batey mendian muntche nahi uztey, nula nahi hoztey,
dent mendien akludinariak hartie gabe bizieraztey, elkhirey dircla
urkiey irkintzay ber mustina hala nula kunditiki zeraike
eta behar bezala bizieraztey, ezteki hiltanikere bere bura
behar lukin orkian hola-hola dua orlaktako ere; bada-
kigü ihur ere traholaxi gabe orle hantch bizitzey dircla
zer nahi zilokay, eta gizonak harietarik elkhitzey dirala muchi
hunik, bera ber orle alhia behar bezala antolatariak eta
lankatariak nula arkar leiten, eta zer mustin ejierra
elion emay biruzagiari! Arret unta hazirik zer
diru ederra ezta alheratzey ber urthe bura bateliki besila

7

bai achuriz, bai ezuez bai ilhez bai garzaz; gachki harizetik
aldiz gairak arrunt horra dira: achurak behar, itxia behar,
~~eta~~ ezne guti. Prefekta untsa harizteko bada lay eta
sot igortze, bano gero lay eta sot horietan botatutakua habero
emaiten dire. Zer erran ginio orano egintxo eginiay laborari
betek bere alhorrey huntuzeke da bere eritzey egiteko expali
nahi deisere erosi alegia zer nahi orenik kurrak beria
emanen dirala otey? Shuntta ginio ehain desapent dela,
bala bala dua urloyan batakalko muez eta ere ezpeti nahi
bildi urliak khogan huy baktara erranez zer nahi zilotay
edo khogan zaharretay eginey deicla ote eta ezko. Egintxo
eginiay bada egiazko khogan humak ~~ez~~^{mun} urliak egin oroz
ilhezkatirik, eta haririk ere behar ordian, izatey abal betira,
dormendrey egintxo egin gabe; ezki exargia handitzen abal zair
eta solasteko phinkay ezta eta ezku elkhitzey ~~eta~~ urliak
eho gabe. Nigar egin jarri da izan dadin, orano hauteke-horteke
mihimenezko edo aihenezko khogan libit harietarik, muez ere urliak
phay. Phana betira, untsien ~~te~~tegiy eztere lekhirik muez egin eta
ezar oroziak eta ezta; himeka phinkay botkatu dira
kampung hartzera ezin oroz edenez eta orozkoz solastay
urlozainak shantey tu ezien eta ezku elkhitzeko.

8,
Zer orray nahi dit Khogari huy batez? Etxanot laka, Uchurako
untzi bat, zurrez jofesta, hegatz azkar bateki, alde orotarik thapaterik,
piay diolodikat bateki ~~huy~~^{argia} gisa, erlexanoren nahi-humla eta
beharanita handitzey eta hiltzey, ikhertzey eta zothorkatzey ahal
dey tresna batek behar like egiazko Khogari huy batez izateko.
Ezjadiz burere lota izay hotako Khogari berri batez orotera,
ala dat ditay: "Vadant, Blatt, Colombe, Voiron, Gangstroth, Automatic",
izmak guti egitay diu, segur izateko diu beste zaharrek bere gehi
ago emaney bere baliaz goiki laster jautkuzey dirala. Bestal
de orosi balere gabe hotako untzi bat nurk ualik eginer
diu. ~~Atxmendura~~ behar trebe dey bezan bat; hatik,
mekirak untra hartuz, huy lizate hui kasi emaitia: orrayen
egungiatako ezartey diren beharrek elykie ezari behar algarrey,
hulhongi, erlek artekik ~~izay gisa~~ igangia ikhenderzey eta
orrayiak ezlitay algarri lota.

Nuntanuk ezar Khogaria

Khogari batek ordotay jarririk izay behar like, atzina
~~balako~~ jatar aidieki, ~~huy~~ huykatzinak aidago kampo berrey
ditay langitek eta ber danboray ebi behortak berak ichur ditay.
Elitke behinere ezari behar Khogari batek lür orrayen gauen
ezi han da ezti lür huyula nuy ezlitazay, hori partzen

baita Khoganiay eta horretan baita, erlatzian, hautes, hartakoz
 ezinago huy, lezate bezpala khollchokokay gaincy bi zeha gero
 itzatzia taulet baitay eta Khoganiay hartay gaincy phausatzia.
 Bai negitko bai udako Khoganiak etlike gachto sahetokay todi-to
 dia lasto besata bat untra estekirik. Khoganiak etli begiri buriy
 eto hori ezin balimbada aize heguari buriy behar lükie ezari;
 gibelokid adiz pet' aizien hautesko zeraitli bezi baitay egitia lezate habere
 na ney ezker ferrada bat phacte gisa; abantalla lezate erlegeti
 baktatko hur inhan baitay ilhuitia keltiay gaincy, kiirriy
 juan gabe erlek has berian edirey dezey ezkey egitko,
 kiimey hautesko eta berey bizitako behar direy edaria; hala
 ber erlegeti Khankay zuhan babero eta hobe, zerey eta
 zuhanek aizia eta berhezi ki aize gachua hautesky beire eta
 ber demboray ezia egin behar derelarik erlek Khanti Khankay
 badire abhagia: zuhanekay haite bat baloz egitko, lehey
 horroky ezar nitio: gaxlanatzia, gerezitza, arhantzia, elhorri
 churia eta bagua, exi erlezan jakintziy errandik horietarik
 horra da beste zuhanetarik beno ezki habero, eta ezkeri
 gust huy berhezi bat Femaitey deie, gero horietarik
 lauda horra dira kilherra, haitya, lecharra eta phinua
~~nahiz~~ ezki hautes emaita deie, Bnaliz ezki hura hit deie.

III Erlezanaren akludunak erley laguntzako

Hakarrion ikhuti dugun bezala erlak berak bizitzey abuldira
 nun nahi eta berheziti unta bizitzey ematen bazais behar
 bezalako ethe bat edo ikhoni bat; bera burak ere lankatigo
 eta aborotago berey birizagientako. Holaz erlezanak akludun
 na haborochookien egun, baten egiten du erakitzey ederrago
 rik. Egia horri jerraituz ordian zerlako erlezanak eliteo
 bere bizitzi ikhizak lagunt, berey eritarzimenak, berey etnikoak
 gindiketay eta arkanokoz berey bizipide jizizkan..?

A) eritarzimenak: Arzken urthe horietay jalkintziun handiak
 deitseri ere eztera bala lothie nun eritarzimen berrietay teherkhat
 zian eta zaharrer izen zerbaitey emaitari. Chanda horri
 jerraituz eztera chahi bide otkhorriay ezi deitseri ezta erita
 zium baten sendotzako beharagorik nulaz eta jalkitia zerday
 eta zerlakit heltu den. Gizonak eta bete bizizalok bezala,
 erlek ere ikha, tie erran den jalkintziun handiak hariey
 hunarey teherkhatzian emait zirenak; holachek jalkintziun
 harier esther badakigui erletay badela eritarzimen parrasta
 bat hala nula: "Coque frantsesa eta amerikana, Normosa, Amibok,
 eta Acariox" deitzen direy eli bat. Arzken hortay, erran den

"Acariox" deitzen, deya hortay bizizale kara-gachle bat sartzen,
 zaito erliari bizkarretiki hegaley ekzektik arrakkako bat bezala eta
 behin 8 orleay bulharriay untsa zaiharrituz geroz, har, handitzen
 arizkartzey eta har-bilhatzey da erliarey biziarey khostuz. Eritaruz,
 horik oro khozu dira eta zozigantzey orantkoz sendo bide
 segimik gabe, jefesta batek hau beste hura egiz behar
 dela erraitay dire, bera arizkenaz beste ihudera dehatiz mui
 sinhets, orok & uske dirrelakoz egiaz izakia. Ervan dey
 "Cofue" eta "Acariox" horiytako edimik izay dey sendogarrik
 segurena "pharmazian" emaney deizic nahasteka hau: (Chloroquine +
 Camphre 1, Sakiglati de Mefyle 12) bera ziuknuk begira juxheria
 horiy usantatzetik; untsia zabal leke bulharrik beharra delarik,
 erray nahi bata, egiz bat arte, beharja muchini batelay bospatei
 beharrey khogaiay barnilat ezarteko. Beste eritarziy bat
 gachtonik bada berheziki khogai flekier lotzey dena: thina: gairako
 barbalot hegaltzake inabar batek emaites du khozia; chilo tipu
 batelarik khogaiay jar eta orraze huts zumbaitelay arrautziak
 erritay tie, eta hariclarik balako hime gorri bat elkhitzey da
 khaday ahiz eta mardo batez enjiraturik; harek aldey laggarik
 ko erkoziomia jatey har churi bilha arkino. Negia gachle eta
 hotz balinbada eta ezia zahar eta gachki egonik arisa hatzamai

ten dire lastercia, zuñik Khogantarik ederrera laster beretzan betea, eta orain badakto uztey odoloz hüstetik.

3) Ekaiak: Erilarziñey Khantay eta nichipchin erilarziñeki batay hor dira orano ekaiak... eta Zumbat: uñhurri, añharba, siñker, siñkande, begi-ekhiñale, lozer, lozabia, gathui-pitoch, ande-eyer eta juina... zuñ hobeki nahi biñi erler esther, batak erler berry jater, bestiak harer bazkuriñey ebater; hortakoz huy bizate erleraiak lagint ditray erliak ekai horiey kalitrey edo jhu erlelogitiek hürriñtehetay. Jathui Zumbatey ozatoy erlelogi alkay laster siñkerak eta siñkandak zentitko edo ekhiñteko dira; uñhurri habietk aurri eta añharbe ekhiñteko crock eho behar listek; lozer eta lozabiak aita galeraziñ dira habiatako direy zilyo behera "sepe" inkai batay sitay igortey...; gathui-pitoch, ande eyer eta juinek berry hobetay kasi emaney dire ez sobera hüllantziñi bestela ekhariek zephuak eta siñte chefantak iratziñezien ke.

4) Beste lagintza Zumbat: Negian: Negia dembora beltza erlentako, eztera belthay baizik ekhiñtey berry habietarik eta deniay berry behariñey hüste huy batay egiera; ekhiñtey nahatay ~~te~~ edo bürhüngitay tü, hortakoz üñi ageri da thurta-thurta erorik hantche-hantche ekhiñtey gany, erle Zumbat biñ herieteki güditay ari.

1) begi-ekhiñale = mante

Ortire horregatik botzary adolitu Khogaina unta thapatiniak
 balimbada berhezitiki alde gaitiki; bera hotza handiago eta
 janbasi balero behar diraketoz gaititi, huy lizate hartikiri ausar
 ki iktlay dezen; orlezaiak arrey, haita dezan egin eder bat
 nequi thipulay jakitiko eta badirenez hartikiri asti
 denbora ederrita artino: ez palimbadire soberakiniak ezari
 behar leikeie orrazte zumbait eztez beherik, edo bestela
 sikhrez lodi-lodia hui inkaia bat, Khogainarey berrey zer nahi
 untylay; lay horrey arratzia dirate gaitiki behariziki lau edo
 bost asti ezteze handia gabe, orlek atzer izan ditian
 lanari lotzeto eta orreginak egin ahala hime egin dezan
 lay bostkatzelako.

- a) Bedatnary: Nun eztey ezko beharime handi bat, ezki hoto
 roey iktkietko, dirate ezko "gauffee" ditzen direy orraze
 eli bat, eginik ezarketo huy saltzen direnak, hantekelay unta
 balatzen dira; hartakoz orlezaiak elio hiltanikere gaitzerik
 egin hobako orraze zumbaitay ezartoz Khogainay, bedatnary,
 orlay lanay hastay ^{arkhiltatzeko} ~~khiltatzeko~~ edo haitituzko; elike
 horregatik uske iktlay behar orrazek orzek ezko hartarik
 beste behar dirak... ezi holaz bere zorugaitza egin dio:

erlek urhuk lioie kampo ozkucy egitoko erabiltay direy,
 hui bezalako erriau hura eta lay eginariy ikhukiz, aisa
 ankerkeriari lolk leite.

- 3) Uday: Khogantek mita eztey eta himey berherik badira,
 orleziat, bustatko egintak direy emendio el bat ezariy ti
 hegatzaray eta ~~mita~~ khogantaray arliay; holarz ezte eta ezte egitoko
 lephiu habero eginay deie eta ber demboray himeak arrotzelay
 akhetta elkhutzez hasi direniay, oro kampsulat juan gabe,
 arago eduey dira ber mitziay, emaney ore bai orok
 bakay bizpala khogantek tcharrek emaney xirey beno
 gehiayo. Erregina Khaubiatu behartzez baziyo, orleziat
 khoganteko erlek eta erregina berria busticherey ti hura
~~in~~ inkai bateki, ^{mun ere} ~~in~~ irrin azkar bat ezari baitatke, holarz
 ber irrinaray ikhucitez erlek eztere ezagikirey, ezterka lehuako
 erregina, bestela aldiz irrin arrotzak salhatunik, laster bibit
 ka ~~leite~~ erreginaren hinkatzez elaitoko. Himeka den
 boray eztera mahi bezai aisa bethi erlek khogantay
 egonay orazpe, zumbatelt iiti hakea hantzen dire; iiti
 behar dire berakt oha detiay xuhay adar bate tchi
 hinchau. gero khogant behar xerbat bil, hura erle-bellar
 rez mita kharraka eta adarra horkora ikharrans do

bestela adarraz, piaz Khauti Khautay ezar Khogan hiits bat
 bizpabiru ezko orraze ezhi inkai batiki eta segira bezala da
 orlak berak Khogaiay sartuiren dirala; bestalate Khogan
 hiits hedatze horrek badu hau hunkit: bestelay ezkapit
 orlak, habia phekatzun ari direnak, habero-habuekay naki
 dire Kokratu Khogan edirentay berheziki ezko eta ezte
 inkai bat direntay.

1) Sohastia: Voiz eta nula behar dire erlek sohasti?; elkhutzen
 ahal zaie orraze ezte belke jarrasta bat itxarila iirhutzitzi
 an, eta ezartay harien ede ezko "gaurice" hiits zumbat;
 bizerray albhadura egiten da iirrieta hatsariay; beua
 alote hunkay erlezanats gogian erabaki behar du e ezte
 astri bere biirari eta bere nakihentzeri sozia, behar dute
 erlez ere oharri, ezte hariek ere bizi behar dire, hastakoz
 elizate baten sobera Khogan bakhotchari hamalan-hamabost
 kulo ezkiez iirzia.

2) Usikien sando-bidiak: Erley arkiay kaholaturik denay, beste
 ziti sohastian, erlezanats hartzen du beharpe arkiy argia
 ageri din bat eta hartay biira mandolatzen, ber denboray
 erley hurrinketka elchekitzeko jerrakharastay du lubade gisako
 bema bat, barmia behi gatz idortoz edo beharpey bellurik,

hari si emay da barey khick torhaisaztay bezala ti erliaki;
 arte hartay langilia arutzey abal da bere lanari iisilikien
~~beherre~~ beldirik gabe. Debrü zumbaitk afflitchaturik
 iisilikhet di bat lib baliza, ~~et~~ nahiz elkin horregati hil,
 huna zer egiz behar lükian minarey eziazteko da ez hantzer
 iisliko: ezpeua khuy da minian ijaray thu inkai bat, edo ardu
 mingartü edo latsün, edo bacheuri ichter bat; hantchek batie
 orano beste jokü zumbait hala nula horu belhar bedora gisatko
 elkin minarey hartatzia edo (oh! gero hau ezla astunen jotia!)
 drago huy baten edakia alegia baizik eta aigerdentak mina
 da hantüira ohiltzey ~~taht~~.....Huy deuela!

IV. Erley ekhartrapamak

A, Alhor da baratzeay egintey kien hunkiak.
 Hantchek ezkie uste erlotarik ekhutzey dela ezko eta ezte
 baiziki, bichlaki ematen kan gairak hurak dira, bema junte
 jakintziniek eta berberiki erlezan zaharrek ediraten dire bere
 erler esker beste hunki hantchek: erlezay diidanaz gäen.
 ene balakia ene egimbidia da hunki gorde eta balus hontchek
 zumbaitay agereaztia.

Alzimeniay erakatsi tuit erke isüükutik begiratzeko eta harey
 minaray sendatzeko chendak; orai zor diziet orraikia mintzo
 mintzake harj jente mainusey eta hatsarrez orler hullantzera
 lotsa zireney, exi orlezan egiazko bal ezla ~~lotse~~ isüükien
 lotse, sobera unta badaki zer min gochuak eta balinsaki
 direy, badaki zaharkazüneko lagintza huy bal izky direke;
 haibesterey orraney arabera aithortü behar dugü, eztele orano
 edirenik izay ^{erke isüükia beo} "arumaköney" sendo bide hoberik. Erlekhar,
 mintzo direy, libürü güzieläy edireky düjü zabar zumbaity,
 aithorrey hai: "arrümatasonek estüfjetirik nündien nüiz elare
 ene orlay alhudiñatzez isüüki zumbait bildi baitit... Na geroz
 errotik sendo." Dirade Estuaf-Herriay chabar zumbait
 ahür osokka lotzen direnak erke molko hümatü borrier ara
 khogän baltara sareratzeko eta gora orraiky ditenak: "gü
 danu eztele berz khostüz jakin arrümatasna zer zer!"

Dirade jenkak, berheziki bäratze zän zandü,
 lili alkatzey eta saltzey bizi direnak, batere ezky ez izkuy,
 beharumerik gabe, erostey kenak erke khogantak; harick orrai-
 tay deitü, eta jakintzüy handiey arabera hori egia da,
 erlek berz bäratzeay eta lilitigüay egiker deitla har gutra,

hamarretan emaitzen ahal lehen ezti sarra emaitzen deitza liler
 eta baratzeko beste lanharier elkitzen halako hui bat edo
 orano erhants phorokina di bat, liliak ederrago eta lasterago
 zolitorazten tie; halaber da fruituak ere bala mila segar,
 gerozi, ahay eta gaxtaren. Bestalde jafitake horari emaitzen
 izan diren jaun eli batek (Daridin eta Michelen) erraitzen
 deitzaie ehun mila eraitzen, ala lili ala belharrek lili
 miñtarenak haki hui kasela oroz baiziti.

B) Cordia: Erletarik eta barietarik baltarik, horra zaitza
 ezha orok hui maite dugun barakurria: lili miñtarenak
 zabal eta egospitzez elkitzen diren hui siltat batelarik
 gaitzen orlek berez papuelarik arrakelkharkez die orra,
 den ezha ordi edari ordi janbari; ala jalekulay ala etatekulay
 hau biruzagiche da aho-gaiara eta zuintzurraren gochoski
 gilikatzen. Hauerek eta putu geshiek gogo huez hartzen
 eta gaitzen dire mui nahi harzkiurri hori; bestalde
 gure miñtari gürziak errandik elizateke ezkiari biruzagi
 elizarian janbarik ez edarik gure khospitzaren huietan;
 oztiak eta sikkreiki gure khospitzak hau bokela beretzen
 datian gairza gürziak oztiak batü, eta huiak oro gihari
 denpenduz lanik emay gabe gü beithay aragi dodoz beithay dire.

humaray gacholik behozkia gure estomakian, egi, orde, alek
beraienelaz, egitey, dire eta huna bakharrik guri ematey,
holaz, kehori ama batek bere pimer bezala erlek prestatu ditake
gure abalakkota (apis mater edusat...).

Khalpatey ez ~~den gure~~ beltzuria egi, gabe hartzen, abal dugi
larik eztiak ematey, deitu dey hazkurririk hoberenak da
balusanak gi beithay, ezar liliay, phore gurziak, egi
gure khorpuzian sarcarkez, tu: 1) berotazgima eta indarra,
zer nahi edari aiphatik bezan bat; 2) gohorazgima, huen-
beste burdina adelay eta latsin ezurrelay, ezarkez; 3) eta azkand
gure barnia, edo erchiak ezarkez, tu heu batekay, nun, ezpatey
beray, hamaray, egiteko, ez "piirga" ez beste kausolike laguntzale
beharrik. Hots, ezkiay, jibay, zaitzku lili eta behar puerle
eguzielay, diren, abal eta hunkeriak. Hainbeste hunki
ogiy, diay, hazkurrea eta hain gacholki gaitzen, abal dena
zerkako elike ezar, nur nahien, eta berheziki haurrey, da
erien zerbitzuko? Ezkiak, chahatzey, guti denbora behere
van, barney, bziintzurreko min, marfundi eta ezkielik gachuenetay
bai eta ere idor-eiekik eta "grippa-rik"; hala-hala orrakura
batey, ~~igazarteko~~ elizate erremedio hoborik, nun eta ogi irin
inkai bat ezkin, ohatirik, minin, ezartia. Ezkia, igorrik da

orano edari, bichkokeli, krema kharrumatii egiteko eta fruta
aitzina elchekitzeko. Drosienak, (bena humaz ezkinio deise
segurta ahal) hortz hum el balay, bilko azkar da len, begi
kharte arzi eta larrii churi balay, ikhiteko behar izate ezte
haniteb jar, edo edan.

- c) Erkua Udan eta bedatsian egun beruday orlek
bri pazeroz bri beharünez berey barnetarik elkhutze, dire
halako izardi bat bezala eta haren ^{Behar} bezala hedatze, leatze eta
chilotatzez egiten, kie ezko orraziak. Hanitehek orraiten
deituen erliak borkhatirik ~~egite~~ direla ezko egitera denbona
hunen-beste alphoekara heltzen bada (zotzia); existit ueste borkhe
hori orler lotzen faien, eri ezko (gaufree) barbarik etarke bezain
Zumbat nahi gati ezko guti egiten dire: dena den, gure
humetan ari gira orler ahalar ezko hanitehey egincratzez
eri ezkotik ezpikik bezain irabaxi edorrik elkhutzen da.
Erley sobastian ezko-orrazen elkhutzeko egühi behar izate
eztiz behetik diren chiluak oro thapatirik izay artino
bestela ezta ezta etehit zohi eta holaz samint eli da.
Sobasti onduay ezta bi gutika behetze, da ezpikik:
edo tresna berri batki orota balay engüiratzez auzien
indarrak urkhutizen dii ezta untzien ahalak; edo

orain behar da gisa araziati muchi muchi ezar da muchi
barkotekarey ahurriay hinkatze; gero ezkua bertz babetan
horakiaz (67° eta 74° artian) eta behar da ezkar babetan irazte,
da eta biltzen utzi lein babetara hau, ezkerki gogor dadin.

Zer egin ezkuz? saltzen abal da, jiskuari etxer
bada nahian hantze; bera ene itze hobeki egin lite etdey
begiratze, ezi gaitza hantze bako zerbitze bako, abal da hola
mala zuhai epheltatze edo pinta zumbatze, mapatze; berriz
de ezkueki diaditay, ezar de "entusitate" eta "zidajia" gure elkan
beray eta zapatey ~~zeta~~ argitze igotay kidinay; ezkueki,
eta hantay da berbezi zerbitze bako, ezkua da gure basatze
relay, ezkueki utzi geroz argi emate gelina. Ezkuey argi
ezkueki bera hobete da, azkarrago, churiago, bhe eta itze
gutchiago. Ezkueki horra de, ezkua bako bako behar da
moza santiarey emateko, ezi ezta ez orain "elektizitate"
ederrarey argitaki ez jehoketko phandekiareki mezari
ematey abal, behar da horretako erley ezkuey argia.

Elizak nekanequin santiaz Barzokio ezko Podia
rey phiztey egitey, du othotze eder hau zuntay, ere
gaitz gaitzko herrotzako allehatzen beiti ezak: ((Hun harraz
Aita phoretzia, elizak bere apheray estutik estutzen

deizun argi berri hau, bel dadiala zure gana inbent
 irrinaren pare: eskentze hunen ekheia emanik
 izan da erle amaz argi edor baten zuri buriuz
 igorteko chedetan.)) Ohoitze edor baten aitzina
 pharte bati nahi diugilako, orray nahi beita, elizaren
 irratzer belhi jerraitki nahi dirakoz, eta dirugilako
 belalde ez dela orlerik gabe ohoitze porri babero
 egiten abal, gük ere ohoitzen bezala taigü Eskualdian,
 güziak " oras edo bit, haz eta lagunt dozen erle
 Khogaita zumbait" apherari eskentze horren
 ekheia aitzina egin dozen.

Balthotzak bere erley bazez, Eskualdian
 belhi izan den bezala, meza demboran gure elizek
 eskentzen deikeie miragarriko libela, ezi elchekadere
 Balthotzak bere ezko taria eramanen, kaidoran garen ezko
 benedikatia phisten dialarik, ezta erraien abal nula dirako
 photak bolaz edortzen tray... eta diudarik gabe, nula gehiago
 yinkua uhuratzen dian. Belhi birzi ditela arren gure
 arkian erle maite, huy eta balusak iikhen dezagün ozbatok
 gure ezko benedikatia bai elizako bai elhentko, hareki batian
 zoragaitzer aisago bihurtzen gira.

San huni lotxi nintzan, jostak erlekari borra diren,
 iabazpiden agereazteko chedelan, bera ere balako abaltte
 bat bezala nitay sarthui zentadala,koz ihhuziz ihunere
 Estuara bitz bat ere erranik edo izhibatunik izay
 bizizak agudo eta balus horietzaz; iuhentzian ez tuit
 behotzmin bat laizik goquay erabiltez: u enc egin abala
 Zonen aphan izay day, lan bunck merechi Zuhiazari
 bojinik -))

Canaren iuhentzian esloy, uhurila
 Khantati nahi nitke biz-pahiru kobla
 beharturen, zait ari bai aphan abala
 Ekhezaday Khecheraz, en aizo lehena
 Eri hüllantto gira et'ez nit' botz Kaana

Ekhiaren oihila elkhirik goizian
 erle phestia dago burrunba gaitzian
 hie zumbaiten tkerka hegalez airian
 heietay phausatzen da, nahi dianian
 ezti. ephcia bilben jaspottuay thian

Bebar dikeginian, gik lanari lotxi
 herabia gütarik beharko oñttoi
 auherkeria trarra indar lake goithi
 erlettuaray ganik eksemplia hortie
 lanak ekharriko dii Khogantat hattie!

Fin

S. D. M.

32te Marzeris
 Barcus